קובץ
שלשלת האור

היכל
שמיני

שער
ראשון

מאמרי

אור ל״ד; מצה זו — תרצ״ד

•

מכבוד קדושת

אדמו״ר יוסף יצחק

זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכתי״ק

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים"

770 איסטערן פארקוויי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה

בס"ד, ש"פ צו, שה"ג, רצ"ד

אור[1] לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר[2], דחמץ צריך ביעור, כדמפרש בתוס'[3] דהגם דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי, ומ"מ החמירו חכמים בבדיקה וביעור משום דלא אתי למיכלי', ובכדי שיהי' ביעור אמיתי הוא ע"י בדיקה תחלה, וזמן בדיקת החמץ הוא אור לי"ד, ואופן בדיקתו הוא לאור הנר, וטעם הדבר מבאר (שם ד"ז ע"ב) רב חסדא דלמדנו מציאה האמורה בחמץ[4], היינו שיהי' ברור דבל ימצא[4], הוא מאופן המציאה שנא' בגביע הכסף שנמצא בשקו של בנימין[5], דהמציאה הי' ע"י חיפוש, וכאשר יחפש את החמץ ולא ימצא אז הוא ברור שאינו, וחיפוש הוא ע"י נרות, דזה אנו למדים מחיפוש דירושלים דכתי'[6] בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות, ונרות למדנו מנר דכתי'[7] נר ד' נשמת אדם, והקשה בתוס'[8] דהוה לי' למימר חיפוש מנר ולא נרות מנר, ומתרץ דחיפוש (היינו מ"ש[7] חופש כל חדרי בטן) לא קאי אנר, א"כ הרי נרות ונר הם ב' ענינים, דנרות ענינם אור וגילוי, ונר אינו דוקא ענין האור והגילוי. וצ"ל מהו האריכות בסדר בדיקת חמץ, דמציאת החמץ הוא ע"י חיפוש דוקא, ואופן החיפוש למדים מהחיפוש דגביע, ובמה מחפשים בנרות וזה למדים מחיפוש דירושלים, ונרות למדים מנר. ובכללו' הענין א"מ הל' אור לארבעה עשר דהול"ל ליל ארבעה עשר, ומהו אומרו לאור הנר, דלכאו' הול"ל ליל ארבעה עשר בודקין את החמץ בנר, דמאומרו לאור הנר משמע דהנר הוא מציאות ענין שאינו דוקא ענין האור והגילוי אלא דממציאות זו דנר נמצא גם אור, מה שלאור זה בודקין את החמץ. ולהבין כ"ז, בעבודה בנפש האדם, הנה בדיקת חמץ בכלל ענינו תיקון הכלי וטהרתו, שיהי' כלי שלימה חזקה טובה וטהורה לקבל את האור, דהנה אי' במאו"א אות ב' סעי' ה'[9] דכל בדק הוא מאחיזת החיצון שם, וצריכים לחזק את הבדק

---

1) מאמר זה מיוסד על ד"ה אור לארבעה עשר עזר"ת (ספר המאמרים עזר"ת ע' קמב ואילך), שמיוסד על ד"ה הנ"ל תרל"א (ספר המאמרים תרל"א ח"א ע' רלה ואילך). וראה גם ד"ה הנ"ל דש"פ הגדול תרס"ו שמיוסד על ד"ה הנ"ל תרל"א.

2) משנה פסחים רפ"א (ב, א).

3) שם – ד"ה אור לארבעה עשר.

4) בא יב, יט.

5) מקץ מד, יב.

6) צפני' א, יב.

7) משלי כ, כז.

8) פסחים שם – ד"ה ונרות מנר.

9) וז"ל: „כל בדק מצד אחיזת החיצון שם וצריך לחזק הבדק שלא יתאחז שם וז"ס בדיקת חמץ לבדוק ביסוד נוק' אם יש ח"ו לאיזה חיצון אחיזה בגבורו' אשר שם". – ראה גם אוה"ת מגילת אסתר ע' קפד. ד"ה אור לארבעה עשר עטר"ת (ספר המאמרים עטר"ת ע' שנ).

להסיר את אחיזת החיצוני' שיהי' כלי שלמה, וזה סוד בדיקת חמץ. דהנה כל ענין בדק הוא קלקול ושבירה, אשר עפ"י רוב בא מן החיצונים הנק' מזיקים, שיש להם ענג ונחת לקלקל כל דבר טוב ולשברו, ויש בזה כמה אופנים שונים, והעיקר שבא מצד השנאה וקנאה. וכמו שאנו רואים בטבעי בנ"א שיש כאלו שהם אנשי' גסים ופחותי ערך אשר נמשלו כבהמות נדמו[10] באין בינות להם להבין במעלת דבר נאה טוב ויפה, ולהיותם שקועים בעניני גסות ועביות מבזים המה כל דבר נאה, וכטבעי הזוללים וסובאי' שמלעיגי' מבעלי החכמה, ולהיות דכל ענינם הוא אכול ושתה ולחיות חיי בשרים בהמים, מבזים המה את בעלי השכל בשאט נפש ובלעג רב, או ר"ל ישנם חולי הרוח דענינם לשבור כלים יקרים דוקא ועושים בלי דעת כלל, ויש שבא מצד הקנאה והשנאה. וכן הוא ברוחניות דהיצה"ר הוא מזיק להאדם בכמה אופני היזיקות בכדי לשבור את הדברים הטובים שיש בהאדם ולקלקל את הכלי שלו, דהנה האדם באשר הוא אדם הנה מצד טבע האנושית שלו, עם היות דועיר פרא אדם יולד[11] להיות נמשך אחרי הגשמיות הגופני, מ"מ הנה בטבע מהותו העצמי, לולי היצה"ר המסיתו הנה יש לו תשוקה אל הרוחניות, כמו ההנהגה במדות טובות וידיעות המושכלות[12], עפעס ער האָט אַ צי צו אַיידעלער און צו העכער וי גשמיותדיקע זאַכין, דזהו הטעם מה שרוב התינוקות שואלי' על כל דבר מה זה, כי בכל דבר אשר הוא רואה ושומע הוא חפץ לידע טעם ולידע מאין בא ולאיזה צורך הוא, והוא מפני טבע האנושי' שהטביע הקב"ה במין המדבר להיות נמשך למה שלמעלה ומעולה יותר[13]. וכמו שאנו רואין בחוש דיש בעלי שכל ובעלי מדות טובות מתולדתם, שהם בעלי חושים טובים ובעלי כשרונות נעלים, שהם כלים שלמים חזקים וטובים הראוים לקבל אור שכל מופלא והדרכה טובה בהנהגה ישרה ברצון פנימי מצד עצמם, שהוא מפני טבע האנושית להיות נמשך אל הרוחניות, אבל היצה"ר אוחז בהם לקלקלם ולשברם, וכן הוא בגדולי' העוסקים בעבודת המוח ועבודת הלב, הנה הנה"ב מתחכם בכמה מיני התחכמות שונות לקלקלם, והו"ע החמץ הנאחז בהבדק שהוא הקלקול של הכלי, דחמץ הוא היצה"ר ונה"ב וכמ"ש[14] מכף מעול וחומץ, וכידוע שהיצה"ר הוא אומן במלאכתו[15] דבא לכאו"א לפי ערכו ומהותו בכמה עניני פיתוים והסתות שמסיתו ומפתהו עד שנעשה אצלו לבעל דיעה[16], ועיקר ענין החמץ הוא ההגבהה וההתנשאות להיות במציאות יש[17], והיינו דזהו כל עיקר ענינו של הנה"ב והיצה"ר לעשות את האדם למציאות יש ודבר, היפוך האמת דכל ענין העבודה שצ"ל ביטול

---

10) ע"פ תהלים מט, יג. שם, כא.

11) איוב יא, יב.

12) ראה גם קונטרס ומעין מאמר א פרק ב ואילך.

13) ראה שם פרק ג.

14) תהלים עא, ד.

15) ראה שבת קה, ב.

16) ראה ספר המאמרים תרצ"ב ע' רנ. ספר השיחות תר"ץ ע' 119. תש"ז ס"ע 113.

17) ראה לקו"ת צו יג, ג. ד"ה כימי צאתך תרצ"א פי"ב. ובכ"מ.

היש והמציאות, דלא מיבעי שצריך לידע כי הזולת הוא טוב, ולראות מעלת זולתו ולבחור בהטוב להתלמד ממנו, אלא שצריך לבקר ולבדוק א"ע להסיר מאתו כל שמץ מיני ישות ומציאות, והוא ע"י שבירה וביטול לראות פחיתות עצמו, דלבד זאת דכאשר יבקר א"ע באמת הרי ימצא כי חסר הוא בידיעת התו' וביראת שמים ובפרט עבודה שבלב, וכן בענין מדותיו איך שהוא חסר מדות טובות והוא כלי שבורה ר"ל הן בהמוחין והן בהמדות שלו, ולא זו בלבד אלא עוד זאת כי הוא מלא בערות ומדות רעות ועל כולם במדת הישות וגסות הרוח, וכאשר ישים אל לבו מעמדו ומצבו יראה שפלות עצמו ופחיתותו אשר כל דאגתו הוא רק על המחסורים בקנינים הגשמים, ועל המחסור בקנינים הרוחנים אינו דואג כלל, וזהו"ע בדיקת חמץ לבער את הרע שבו, וכידוע דחמץ שיעורו גם במשהו[18].

והנה בספרי קבלה מבואר[19] דבדיקת חמץ הוא בכדי להיות כלי לקבל את האור המופלא המאיר ומתגלה בחג הפסח, שהם אורות וגילוים עצמיים הנמשכי' ומתגלי' בבחי' אתעדל"ע, והיינו דגם כאשר הוא כלי שלימה חזקה וטובה, הנה בכדי שתהי' כלי ראוי' לקבל את האור המאיר ומתגלה במועד זה צריכה להיות כלי טהורה דאז הוא כלי לקבל, וכמו עד"מ[20] דירת המלך הנה לבד זאת שצריכה להיות מנוקה מכל לכלוך הנה צריכה להיות נקי' וטהורה, היינו דלא זו בלבד שלא יהי' שום אבק אלא שיהי' הכל טהור ומבהיק. וכמו"כ הנה בכדי להיות כלי לאלקות הנה אינו מספיק זה שמבער[21] את הרע שהם הסיגים ופסולת, וגם אפילו אם ניקה כל אבק הרי אינו מספיק עדיין, דהנה יש דברים אסורים ומדות רעות דכ"ז הם סיגים ופסולת ממש, וישנם האבק דדברים אסורים ומדות רעות, הנה גם אם ניקה את האבק[22] דמד"ר[23] ודברי' אסורי' אין זה מספיק עדיין, כ"א שיהי' טהור וזך בצחצוח גמור ואז הוא כלי לאלקות, אבל בלא זה אינו כלי כלל, אלא אדרבא יכול לקלקל ח"ו. וכמו בד' מדות שבתלמידים[24], דמשפך הוא שמכניס בזה ומוציא מזה שאינו קולט היטיב השפע הנמשך לו מרבו, וממילא אינו עומד על תוכן ואמיתת הכוונה של הלימוד ההוא, וא"כ הנה בהמקצת שהוא יודע הוא הולך בדרך לא אמת, וכמו מי שמדבר באיזה שכל ומאבד את נקודת ההשכלה של ההשגה ההיא, הנה הגם שמרבה לדבר בהשגה והסבר רב, הרי נראה ונרגש שאין דבר ההשכלה ברורה לו והוא הולך מענין

---

18) פסחים כט, ב. ל, א.

19) בד"ה אור לארבעה עשר תרל"א הנ"ל הערה 1: המעיין בספרי המקובלים יראה שסוד בדיקת החמץ הוא בכדי שיהי' אח"כ כלי לקבל. ובד"ה הנ"ל עזר"ת: המשמעות בספרי הקבלה. ובד"ה הנ"ל תרס"ו: מובן מספרי הקבלה.

20) ראה לקו"ת פ' ראה כג, סע"ב. ספר המאמרים תרצ"ב ע' קלג.

21) כ"ה בהעתקה. ובכתי"ק אינו ברור אם כתוב: שמברר.

22) כ"ה בהעתקה. ובכתי"ק: האבקים.

23) = דמדות רעות.

24) אבות פ"ה מט"ו.

לענין, והגם שיש בהם שכלי' רבים ושכלים גדולים אבל הם בלתי אמיתים, עד שיכול להיות אשר הפסק ההלכה עפ"י ההסבר שלו יהי' להיפך האמת של נקודת הענין ההוא, וכל זה לפי שאבד את נקודת ההשכלה, שהוא נקודת הענין ואמיתתו, אשר על זה סובב הולך כל ההשגה ההיא, ותלמיד אמיתי הוא בור סיד שאינו מאבד טפה[25] וקולט אמיתת השפע, והוא ע"י הביטול דוקא דביטול אמיתי עושה אותו כלי לקבלה, ולכן הנה משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן רבה מחלוקת[26], פי' שלא שמשו כל צרכן שלא הי' בהם הביטול ולא היו כלים אל אור האמת, ורק כל א' מהם קיבל כפי השגתו. ועם היות שהיו בעלי השגה גדולה, מ"מ מאחר שחסר להם הביטול הרי לא קבלו נקודת הענינ' כמו שהם לאמיתתם, וע"כ רבה המחלוקת, אבל אם היו מקבלים אמיתת השפע לא הי' מחלוקת כ"כ[27]. וכמו בדורות הראשונים שהיו כלים לקבלה מפני הביטול שלהם, הנה אופן קבלת התורה שלהם הי' באופן אחר לגמרי שהיו כלים אמיתים לאור התורה, דמשה אומר[28] ונחנו מה בחי' ביטול, ויהושע נער משרת לא ימיש מתוך האהל[29] שהי' בתכלית הביטול, ולכן הנה משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וכו'[30], שהקבלה הי' האור העצמי דתורה וכל פרטי פרטיות הדינים והלימודים, וכמא'[31] וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש[32] הכל נאמר למשה מסיני ומסרה ליהושע וכו'. וטעם הדבר הוא לפי דעיקר ענין הכלי הוא ביטול, וכמא'[33] כלי מלא אינו מחזיק, והיינו דכשהוא מלא מעצמו ומרצונות זרות אז אינו כלי המחזיק, אַז ער איז פול מיט זיך און מיט זיינע רצונות ואומר זה אני רוצה וזה אין אני רוצה, זה אני יכול וזה אין אני יכול, ואפי' גם בעניני תו' ומצות הוא אומר כי זה הוא רוצה וזה אינו רוצה, את זה הוא יכול לקיים ואת זה אינו יכול לקיים ומעמיד על דעת עצמו, ער שטעלט אויף זיך, דלא זו בלבד שאינו מבקר א"ע כלל, אלא עוד מאמין לעצמו ומאמין בעצמו ער גלייבט זיך און גלייבט אין זיך, והוא כל כך מוטעה בעצמו עד שרואה בעצמו כל המעלות, ומעמיד על עצמו, והסיבה לזה הוא ישות וחומריות הנה"ב[34], ובאמת צ"ל כלי ריקן בביטול מציאות עצמו להיות לב נשבר ונדכא ובביטול כל הרצונות זרות ואז הוא כלי לקבל, וזהו"ע ביעור חמץ,

---

25) לשון חז"ל – שם פ"ב מ"ט.

26) סנהדרין פח, ב.

27) בד"ה אור לארבעה עשר עזר"ת הנ"ל הערה 1 מציין כאן: עמ"ש בדרוש בשעה שהקדימו בתחלתו. – ראה המשך תער"ב ח"א ס"ע כ ואילך (והוא תוס' הגהות כו' לאוה"ת בשלח ע' תקנז ואילך).

28) בשלח טז, ז־ח.

29) תשא לג, יא.

30) אבות רפ"א.

31) ראה ויק"ר רפכ"ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. וראה לקו"ש חי"ט ע' 252 הערות 20־21. וש"נ.

32) ראה לקו"ש שם. וש"נ.

33) ברכות מ, א. סוכה מו, סע"א. וראה ספר המאמרים תרל"ד שבהערה הבאה. תרצ"ג ע' תקלח ואילך. תרצ"ו ע' 138 ואילך.

34) בד"ה אור לארבעה עשר עזר"ת הנ"ל מציין כאן: וכמ"ש במ"א (בד"ה כי בועלייך עושיך רנ"ב). – ראה גם ד"ה כי בועליך עושיך תרל"ד (ספר המאמרים תרל"ד ע' שב ואילך).

והוא ע"י השבירה ורציצה שמשבר ורוצץ א"ע בכל אשר יחפוץ בענינים הגשמים. והנה העצה טובה שמבאר רבינו נ"ע[35] בענין העבודה הוא ע"י רגילות שירגיל א"ע בכל הענינים הטובים עד כי הרגל נעשה טבע שני[36], אמנם ההתחלה הוא ע"י שבירה שזהו"ע החרישה שקודם הזריעה, והוא לשבור כל רצונותיו בענינים הגשמים דלא מיבעי בענין אכו"ש וכו' שיהי' רק כפי המוכרח לו, אלא גם בלבושי וכחות נפשו במח' דיבור ומעשה ראי' שמיעה ומדות שבלב ועיון שכלו הנה הכל כאשר לכל יהי' בסדר דכפי' והכרח בעבודה דקבעומ"ש, וכמו בענין הראי' להיות עוצם עיניו מלראות[37] את מה שהוא מתאוה לראות. וכמו שאנו רואין בחוש דבראיית דבר המתאוה יש בזה תענוג גדול, ומלבד זה שמתענג בראייתו הרי כח הראי' הוא כח המאחד יותר מכל הכחות, ולכן הנה בעת הראי' ה"ה מתעצם עם הדבר שראה, ואף גם דכבר אינו רואה את הדבר ה"ה נחקק בכה זכרונו ובכל עת שמהרהר בזה הרי הציור עומד לנגד עיניו כאלו רואה באותה שעה, וכשם שבענין טוב כמו ולבי ראה הרבה חכמה[38] הנה ענין הראי' הוא מעולה ונשגב למאד, וכמ"ש במ"א בענין ההתאמתות דראי' שבחכ"[39], הנה כמו"כ בענין הרע הוא הפחיתות ביותר, ומביא כל עניני רע ר"ל, וע"כ צריכים בזה זהירות גדולה, וכן להיות אוטם אזניו משמוע[37] דברים וסיפורים שמתאוה לשומעם, דלא מיבעי דברים אסורים דלה"ר שקר רכילות ועניני ניבול, אלא גם עניני סיפורים בדברים בטלים שאין בהם שום איסור מצ"ע, הנה ימנע א"ע מזה בתכלית בשביל לשבור רצונו, והיינו לעשות דוקא היפך ממה שהוא חפץ, טאָן נאָר פאַרקערט וי דער נה"ב ויהל, ולצער א"ע היינו דמה שהוא חפץ לא יעשה בשו"א, ומדרכי העבודה הוא דבשעה ההיא יעסוק בענין של תורה, וכן להיות בולם פיו מלדבר דיבור שיביא לו ענג וקורת רוח אפי' בדבר הראוי, והוא כדי לדכא א"ע ולהשפיל א"ע, ואין הכוונה לבזות א"ע דזה אסור, כ"א הביטול והשבירה דמציאות עצמו בינו לבין עצמו, וטעם הדבר לפי דשיעור חמץ הוא במשהו[18], וענינו בעבודה דחמץ הוא מה שהוא, אַז ער פילט אַז ער איז אַ מה ומציאות איז דאָס חמץ וצריכים לבערו, ובביטול בעלמא לא סגי כ"א צריכים לבערו והוא ע"י הקדמת הבדיקה.

והנה זמן בדיקת חמץ הוא אור לארבעה עשר, ואופן בדיקתו הוא ע"י הכח ואור דנר ה' נשמת אדם[7], והענין בזה הוא דהנה ארבעה עשר הוא ב"פ ז', והם הז' מדות דנה"א ונה"ב שעולים למספר ארבעה עשר[40], דאור זה הוא הכח והעוז של הארבעה עשרה מדות, ולכן הנה זמן הבדיקה נק' בשם אור ולא בשם ליל, דאור

---

35) ראה תניא ספי"ד. פט"ו (כא, א). פמ"ד (סג, ב). וראה שם פמ"ב (סא, א).

36) שבילי אמונה נתיב ד שביל ב. פחד יצחק ערך הרגל.

37) ע"פ לשון הכתוב – ישעי' לג, טו. וראה קונטרס העבודה פרק ב.

38) קהלת א, טז.

39) ראה המשך תער"ב ח"א ע' סח. ע' ע ואילך. ובכ"מ.

40) ומה שאינו מונה עשרה כחות – יש להעיר מדרושי המנורה במה שהיא בת ז' קנים. וראה ג"כ זח"א רד, ב (הערת כ"ק אדמו"ר בד"ה אור לארבעה עשר ה'ש"ת (ספר המאמרים ה'ש"ת ע' 42)).

לארבעה עשר בודקין את החמץ, והיינו הכח עליון שנותן כח ועוז בהז' מדות דנה"א להתגבר על הז' מדות דנה"ב לברר ולזכך ולעשותם כלים לאלקות, דאז דוקא נשלם כוונה העליונה הן בענין הנה"א והן בענין הנה"ב, דלא זו בלבד שהמדות דנה"ב נעשים כלים טובים כפי רצה"ע, אלא עוד זאת דעי"ז נעשה עלי' בהנה"א ביתר שאת ויתר עז מכמו מעלת רוממות הנה"א בהיותו למעלה טרם ירידתו למטה. והענין הוא דהנה אומר רבינו נ"ע[41] פל"ו עלה ברצונו ית' להיות נח"ר לפניו ית' כד אתכפיא ס"א ואתהפך חשוכא לנהורא[42], שיאיר אור ד' אין סוף ב"ה במקום החשך והס"א של כל עוה"ז כולו ביתר שאת ויתר עז ויתרון אור מן החשך[43] מהארתו בעולמות עליונים[44], והיינו דהנח"ר שלמעלה הוא דיאיר אור ד' א"ס ב"ה במקום החשך והס"א של כל העוה"ז כולו עוד ביתר שאת ויתר עז מכמו הארתו בעולמות עליונים, ושיהי' כל זה ע"י עבודת הנבראי' מצד עצמן דוקא, ושיהי' בדרך מלחמה ונצחון, והיינו דלא זו בלבד אשר כל המשכת אור העצמי הנעלה והנשגב גם מעולמות העליונים נמשכי' ומאירים ע"י עבודת הנבראים, הנה עוד זאת דעבודה זו יהי' בדרך מלחמה ונצחון, ובשביל זה ניתן להאדם נה"ב ויצה"ר שהוא המפתה לאדם ומסיתו להטות אחרי עניני עולם ולהיות נמשך אחריהם, והנה"ב ויצה"ר מראים את הטוב שבעניינים הגשמים, והולכים בזה בסדר תחלה בדברים המוכרחי' ובדברים המותרים אשר בזה הם מעבים את האדם, זיי פאַרגרעבין דעם מענטשין עד אשר לאט לאט מתגדל אצלו מדת ההכרחיות ומתרחב אצלו מדת ההיתר, אַ ברייטער מען מאָג, שזהו ר"ל השער הפתוח לרע וכמ"ש במ"א. ועלה ברצונו ית' להיות נח"ר לפניו כד אתכפיא שהמדות דנה"א יפעלו על המדות דנה"ב בדרך כפי' והכרח שהוא בדרך מלחמה, ולא זו בלבד אלא דאתהפך חשוכא לנהורא דהמדות דנה"ב יתהפכו לטוב. והמשל בזה הוא מענין המלחמה בגשמיות דגם אפילו אם אינו מניח את השונא המנגדו לכנוס בגבולו הוא ג"כ דבר גדול, אבל בכ"ז אינו נקרא נצחון כלל, אבל כאשר מתאמץ במלחמתו ונכנס בגבול המנגד זהו נצחון. והנה בעת ניצוח המלחמה הרי ישנם שונאי' כאלו שצריכים לדחותם לגמרי, וישנם כאלו שאינם עלולים להרע ואין צריכי' לדחותם, ועיקר ענין הנצחון הוא כאשר משעבד את המנגד וע"י ענינים מענינים שונים מהפך מאויב לאוהב. וכמו"כ יובן בהמלחמה רוחנית דנה"א ונה"ב שהם שנים הלוחמים לכבוש את העיר קטנה[45] כמ"ש רבינו נ"ע[41] בפי"ג, היצה"ר אומר דעתו בחלל השמאלי שבלב, ומהלב עולה להמוח[46] להרהר בו ומיד חולק עליו השופט השני שהוא הנה"א שבמוח המתפשט בחלל הימני שבלב מקום משכן היצ"ט[44],

---

41) בתניא.

42) ראה זח"א ד, א.

43) ע"פ קהלת ב, יג.

44) עכ"ל אדמו"ר הזקן בתניא שם.

45) קהלת ט, יד. נדרים לב, ב.

46) בתניא שלפנינו: למוח.

והנה גם כשהנה"א פועל בעבודתו אשר בכל העניינים יהי' כמו שצריך להיות עפ"י תו' הנה הוא ג"כ עבודה תמה, אבל עדיין אין זה כפי הכוונה העליונה שעלה ברצונו ית' שיאיר אור ד' א"ס ב"ה במקום החשך וגו' בעולמות עליונים היינו דאתהפכא חשוכא לנהורא, שהוא נצחון גמור בדוגמת דבר האויב שנהפך לאוהב, וכתיב[47] ורב תבואות בכח שור, דהנה"א עיקרו שכל, והנה"ב עיקרו מדות[48], ויש יתרון במדות על השכל בזה שהם בגילוי ובדבר של פועל, דזהו מעלתן הגדולה של בעלי מדו' טובו' על בעלי השכלה, דבעלי השכלה והשגה עם היות דמעמדם ומצבם הוא הגבה למעלה יותר מהבעלי מדות, אבל זהו רק קדימת המעלה בשכל והשגה, אבל בנוגע אל הפועל הרי גדלה מעלתן של הבעלי מדות טובות על בעלי השכלה, וכן הוא בבירור וזיכוך הנה"ב כאשר מדותיו הטבעים נהפכים לאלקות, אַז דער נפש הבהמית־דיקער ברען פון ועלט ועֶרט נהפך אין דעם ברען פון תורה ויראת שמים, אז נשלם הכוונה העליונה שיאיר אור ד' א"ס ב"ה במקום החשך כו' בעולמות העליונים. וכח זה הוא האור דארבעה עשר שנותן כח בהמדות דנה"א להתגבר על המדות דנה"ב, ונותן כח בהמדות דנה"ב שיתבררו ויהפכו לטוב, ואופן הבירור הוא ע"י כח הנר שבנשמת אדם היינו הנחת רוח שלמעלה שיאיר אור ד' כו', דנחת רוח זה נטוע ומושרש בנשמת כאו"א מישראל. וזהו אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר, דחמץ שיעורו במשהו[18], דגם אם הוא איזה מה ומציאות בעצמו הוא חמץ שצריכים לבערו, ולזאת צריך בדיקה בחיפוש הדק היטיב אשר בל ימצא איזה מציאות דבר מה, וחיפוש זה הוא ע"י הנרות שנא' בירושלים, וכידוע דירושלים הו"ע יראת שמים[49], והיינו לעורר א"ע בעבודה זו בדרך שבירה וביטול כנ"ל, וחיפוש לא קאי על נר, דלהיות הבחירה חפשית ביד האדם לבחור ברצון עצמו, וכשבוחר בטוב אז הוא הסיוע שלמעלה, וזהו דבדיקת חמץ הוא לאור הבא מן הנר, דהנר עצמו הוא הנחת רוח הנ"ל, ובודקין את החמץ לאור הנר דכאשר עוסק בעבודה באמת אדעתי' דנפשי' להאיר נפשו וחלקו בעולם הקב"ה עוזרו[50].

---

47) משלי יד, ד. וראה לקו"ת האזינו עה, ריש ע"ד. ובכ"מ.

48) ראה ד"ה בסוכות תשבו תר"ץ פ"ג. ד"ה ויבוא עמלק תר"ץ פ"ג ואילך. ד"ה והבריח התיכון תרצ"א פ"ה. ובכ"מ.

49) ראה ב"ר פנ"ו, י. תוד"ה הר – תענית טז, א. לקו"ת פקודי ד, א. פ' ראה כט, ד. ספר המאמרים תרצ"ב ע' ח.

50) ראה סוכה נב, ב. תניא רפי"ג (יח, א).